

לולב וערבה פרק רביעי סוכה מט

עין משפט
גרי מצוה

כ"א מ"י ע"כ סג' בית כנסתה כל' י' סג' עין סג' :
ס"ד במ"י סג' סג' יא :
ס"ה במ"י סג' סג' יב :

שבל מוצה שאין לו קרן . והוה שקרט נפגמה אוה ליה קרן כמאן דליהיה ולקך נפכל לעבודה דאין לו קרן דעגימה פוסלה באבני מוצה כדי שתתגור בה לפרק כדאמר פ"ק דחולין (דף י"א) ומשמאל פירש שם בקונט' משום דכתיב אבנים שלמות תכלה (ובבבלי) פלגי בה הגוף הסס ר"ש

בן יוחי אמר טפח ר' אליעזר בן יעקב אמר כוית ו"ל דהפעם משום דלא חשיב ריבוע למר בהא שיעורא ולמר בהא שיעורא וריבוע מעכב כדקמיני האל ומיהו כמזבח יחאל דכתיב ריבוע יהיה המזבח אבל קרן מנלן דסיד היה בקרן דלע"פ ספירש כאן בקונט' קרן אבן מרובע אמה על אמה ברום אמה לא יתכן דע"ל מלבן נעשה כדאי' בפ' איזה מקומן (ובחיים נ"ה) ושמה ריבוע דקרן ילפינן ממוצח ואל"ת ובבני מוצה מלי איירא משום דנפגמה היפוק ליה משום דמסרה האבן ואפילו לא נפגמה לא קרינן בה שלמות כדמוכח פ' איזה מקומן (ס"ט) גבי מורחית דרומית שלא היה לו יסוד דפרין היכי עבדי לה אי דגיון לה אבנים שלמות אמר רחמנא ו"ל דהכי קאמר ליה הסס אי גי' לשבר האבן אי אפשר [לשבר] בלא פנימה ואין כאן שלמות ואם בא לפתוח ולהחליק בסבין בלא פנימה איכא איסורא דלא חגיף עליהן כרול וכן משמע במסכת ע"ו פ' ר' ישמעאל (דף נ"ב) גבי אבני מוצה "סקלטו וגזמוס בית משונא דקאמר היכי נעביד ניתבריהו אבנים שלמות אמר רחמנא נטרניה פ' לעשות בלא פנימה לא חגיף עליהם כרול כתיב ואל"ת ולעבדו על ידי שמיר דבבית שני היה שמיר כדמוכח במסכת סוטה בפ' עגלה ערופה (דף מח.) דקאמר משמחו נביאים הראשונים בטלו אורים ותומים משחרב בית המקדש בטל שמיר והייט בית שני דאי בית ראשון לערבינוהו משחרב בית המקדש בטלו אורים ותומים ושמיר דמשמחו נביאים הראשונים היה חורבן הבית כדמצינן בגמ' משחרב בה"מ' בטלו אורים ותומים והייט בית ראשון דחמשה דברים חסר בית שני מבית ראשון כדמצינן ביומא (דף נ"א) אלא בטל השמיר הייט לאחר בית שני וכן הא דקאמר רשב"ג ההם משחרב בה"מ' ניטל טעם הפירות מהתמא לאחר חורבן בית שני קאמר שחרב בימיו תוע דלשכחן בבית שני שהיו פירות מהשכרין בימי שמשון בן שמש "שנעשין חמין ככליות של שור הגדול ועוד יש להביא ראיה דהיה שמיר בבית שני משבדא דמא בן נחיה דפ"ק דקידושין (דף נ"א) ודפ"כ דע"ו (דף נ"ב) וס"ט) שבקשו ממש חכמי ישראל אבנים לאפרד ואבני אפרד בש שמיר כדקאמר ר' נחמיה פ' עגלה ערופה (ס"ט) כדכתיב במטלותיהם ואפי' ר' יהודה דפליגי עליה ולאמר שמיר שבו בגיה שלמה אח בה"מ' ק מדה גמי דאבני אפרד בש שמיר כדמזכיר פ' מי שאלחו (ניסין ס"ז) וס"ט) גבי בנין בה"מ' ק שטעה שלמה דקאמרין היכי נעביד איכא שמיר דליהיה משה לאבני אפרד והיהאל על כרחך רבי יהודה היא דלר' נחמיה לא היה שמיר לבית המקדש ושבדא דמא בן נחיה בבית שני היה דקאמרין התם לשנה טלדה לו פרה ארומה בעדרו ושבע פרות היו הראשונה שעשה משה שניה שעשה עורא כדתקן במסכת פרה (פ"ג מ"ה) וכיון שהיה שמיר בבית שני כדפרשינן אמאי גזמוס בית משונא ו"ל שמיר און עשה אוסון שלמות שלא תתגור בה לפרוק ואל"ת אי"כ היאך בט את המוצה דלא אפשר למר שהיה מתקן מבחוץ ומכניסו מבפנים דאפילו כי האי גונא כמזבח

שכל מוצה ט' . להכי אין כשר לעבודה שכל המזבח שאין לו קרן וכגון יסוד וריבוע פסול לעבודה הכי גרסינן קרן אבן אמה על אמה ברום אמה לכל קרן ויסוד דהייט אמה כניסה ראשונה וריבוע שאינו מרובע אם חסר אחד מכל אלו פסול ושמה אמר רב אינא בשחיטת קדשים (ובחיים ס"ג) כל מקום שנאמר תורה אור

המוצח לעכב דהכי משמע המוצח זה המוצח העשוי בן והקך בטולה כתיב המוצח על קרטת המוצח בלאבנך במטלותים (שמות כ"ט) ובכגון כתיב אל פני המוצח (ויקרא ו') והכגון הוא פניו של מוצח שהיה פתוח ועליותו וביסודו כתיב אל יסוד המוצח (ש"ס ח) ובכ"ט כתיב ריבוע יהיה המוצח (שמות מ') : רבי יוסי בר יהודה אמר אף הנוכח מעכבו דקאמר כרטיב המוצח זה הנוכח וכרי נאמר בו המוצח ורבנן סבירא להו זה המוצח והכי אמרינן בנזחים בפרק קדשי קדשים (ס"ט) : שיתין . חלל שחתה המוצח כנגד מקום הגמלים : חמוקי . סחרי לשון חמוק עבר (שיר ה') נסחר ונסחה ממני וכן ער מתי חתמתון (ירמיה נ"א) סחרי ממני שאם טעה ליקרב אלי על שמעלה בי חמוקי ירכיך לשון ירך המוצח (ויקרא א') : מעשה ידי לומטיו של הקב"ה . גרסינן ועליהם כרה דוד וס' לאגרסינן ליה בתוספתא והגא גמי לא גרסינן ליה דמאן דאית ליה שרלאן ליה ליה שמשנה ית' נהני' בקדושה שנא' בקדש הסך נסך שכר לה' בשבילו אני מאשרו ובמקומו אני לקטל על זאח : שירת דודי לכרמי . על כרמי : כרם היה לידידי בקרן בן שמן . בארץ ישראל זית השמינה מכל הארצות : ועוקרה . בנה להם ערים בטורח מקופות לחים ובניהם כעבנה דמתגמלין פיוקא (שמות כ"ט) : ויסקלוהו . כאדם המפנה אבנים מכרמו כלומר פניה האותיות מפניהם שלא יטעו בארץ סן יחסיאל לחם : ויטעוהו שורק . נטעו נפנים משבוחות ולא יצורה אלא שרשין עלמן זה בית המקדש שהוא שורקן ועיקרן שמחבבם לפני המקום : ויבן מגדל כהומו זה המוצח . העשוי כמגדל עזו : וגם יקב חלב בו . באותו מגדל יקב הוא בור חשור וכן ער יקבי המלך (זכריה יד) בית שיחא דמלכא לשון שיה ומערה ששי"ן בלע"ז : לול . ארובה שהיא מלמעלה למטה : בין כבש למזבח . הכבש ארכו ל"ב ומשפע ועולה ט' אמות עד שסוה למזבח ולא היה ראשו מחובר למזבח אלא אויר מעט מפסיק ביניהם כדאמר בזבחים (דף קד.) ועשית עולותיך הבשר והדם מה דם בזריקה אף בשר בזריקה הא למדת אויר יש בין כבש למזבח ואינו אויר קרוי בין כבש למזבח ולול היה באותו אויר במערבו של כבש בשמונה אמות מערבית של כבש שהכבש רחבו ט"ז אמה ממזרח למערב ואותו חלל שהגמלים יורדין לתוכו שהן נעשין בדומות זעזעיות של מוצח ומקוף ארבע מחיטות עד קרקעיתו וקרקעיתו של רלפה שיש ואין היין נבלע שם וכל נסבי יין של כל השנה יורדין שם והאי תנא ליה ליה שהו שיתין יורדין עד האוס והכי אמרינן לקמן דליה ליה ופליגי אדרבנן : פרחי סאוה . ילדים כהנים : יין קרוס . שנטפס ונקרס : ושורפין אותו בקדושה . במקום קדוש בעזרה ומחוך השיתין מוליחין אותו שלא יתמלאו השיתין מן הגמלין של קרבנות האבור והאיחד טעונו נכסים חוץ מחמתות ואשם *שורפין לחם שלשורין בהגאה דקדש הוא : שנאמר בקדש הסך . הקש שריפה לניסוח :

ובחיים ס"ג

ש"ס ס"ג

ב"ב
ח"א
ש"ס ס"ג

רבינו תנאל
תניא א"ר אליעזר בר' צדוק לול קטן היה בין כבש לסוכה כס ערבו של כבש פרוי כרונה אחת לע' שנה יורדין שם ומלקטין משם יין קרוס היחיה לעיטל דבילה ושורפין אותו בקדש שנאמר

ג"ל שפסוק יעני

וב"ש סוטה פ"ג כ"ג ד"ס קבא ויחוסה גיטין ס"ח ד"ס איכא ויחוסה ונחיס ד"ה ד"ה אבנים ויחוסה חולין י"ט ד"ס ובב"ב